

لزوم تدوین راهکار برای کاهش آسیب خانواده زندانی

وقتی جرمی اتفاق می افتد این تنها مجرم نیست که درگیر می شود و باید چند صباحی را پشت میله های زندان سپری کند. خانواده او هم درگیر می شوند و حالا باید کاسه چه کنم چه کنم دست بگیرند. هردو محکومند هر چند ناغافل و بر اثر بی دقتی مشکل گریبانشان را گرفته باشد.

کارشناسان می گویند مجازاتی که در کشورمان برای مجرمان در نظر گرفته می شود تنها شامل حال آنها نمی شود و همه اعضای خانواده مجرم را درگیر خود می کند و آنان را در معرض جدی انواع آسیب های اجتماعی قرار می دهد.

توجه به این مساله به ویژه در میان خانواده مجرمان جرایم غیرعمد بیش از پیش ضروری است.

در حبس ماندن زندانیان جرایم غیر عمد علاوه بر افزایش تراکم جمعیت زندانیان و تحمیل هزینه های بالای نگهداری آنها برای دولت و کشور زندگی خانواده زندانی را نیز مختل می کند.

همسر و فرزندان بخش قابل توجهی از این زندانیان بواسطه نبود سرپرست و نان آور در تنگناهای شدید مالی قرار می گیرند و این موضوع باعث می شود در معرض انواع آسیب های اجتماعی قرار بگیرند.

این در حالی است که تعداد محکومان جرایم غیرعمد در میان زنان بیشتر شده است و بیش از نیمی از آنان فاقد هرگونه سابقه کیفری هستند و هیچ نهادی متولی نگهداری از فرزندان آنها نیست و این ادامه وضعیت موجب می شود آنها دچار مشکلات اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی شوند و آمار آسیبهای اجتماعی بیشتر از گذشته سیر صعودی داشته باشد.

تعیین مجازات های جایگزین برای برخی جرایم که بیشتر جنبه عمومی داشته و فاقد شاکی خصوصی است و یا جرایم غیرعمدی می تواند به شکل قابل ملاحظه ای از تعداد ساکنان زندان ها بکاهد.

به کارگیری برخی از زندانیان در فعالیت های عمرانی و عام المنفعه می تواند در کاهش هزینه های دولت موثر باشد و از بار اقتصادی که به خانواده آنها تحمیل می شود بکاهد. در حال حاضر در بسیاری از کشورهای توسعه یافته کار اجباری به ویژه در حوزه خدمات شهری مجازاتی رایج برای جرایم مالی و غیرعمد است.

مجازات‌هایی که باعث می‌شود از تعداد مجرمان در زندان کاسته شود. این تنها بخشی از اقداماتی است که کشورهای دیگر برای کاهش هزینه‌های آسیب‌های اجتماعی ناشی از حضور سرپرست خانواده در زندان‌ها به کار می‌برند.

اما آنگونه که پروفیسور حسین باهر-جامعه‌شناس می‌گوید راهکارهای دیگری نیز در این زمینه وجود دارد. این کارشناس علوم اجتماعی با اشاره به اینکه نمی‌توان از وقوع جرم حتی غیرعمدی کاست می‌گوید: «در کشورهای توسعه یافته تلاش می‌شود تا حد امکان از این مجرمان یا در خانه نگهداری شوند یا جرمان قابل خرید باشد تا هم از هزینه دولت کاسته شود و هم خانواده بدون سرپرست نماند»

او یکی دیگر از راهکارهای کشورهای دیگر را در این زمینه بیمه می‌داند و ادامه می‌دهد: همانگونه که در کشور ما بیمه نظام سلامت وجود دارد لازم است به سلامت جامعه نیز مانند سلامت جسم توجه شود. بیمه‌های اجتماعی و سرپرستی زندان اقدامی است که دولت‌ها در این کشورهای توسعه یافته ایجاد کرده‌اند. اقدامی که در کاهش هزینه‌های آسیب اجتماعی بسیار تاثیر داشته است.

او اضافه می‌کند: جرم و آسیب اجتماعی دمل چرکین سرطانی است که باید برای آن راهکار درست اندیشید. همانگونه که برای درمان سرطان تمرکز بر روی سلول سرطانی است و نه همه سلول‌ها، عدالت ایجاب می‌کند وقتی کسی جرمی انجام داد تنها خودش مسوول گناهش باشد نه افرادی که تحت تکلفش هستند و هیچ تقصیری در این زمینه ندارند.